

Fagfornyelsen - andre runde innspill til kjernelementer i skolefagene

Status

Innsendt til Utdanningsdirektoratet

Innsendt og bekreftet av instansen via e-post

Innsendt av

Tonje Nøringset Bjordal

Innsendt dato

9. november 2017

På vegne av

Norsknytt (tidsskrift for norskfaget på ungdomstrinnet)

Målgruppe

Organisasjon (Privat)

Stilling

Redaktør

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

1. Andre skisse til kjerneelementer i norsk

Vi ønsker ditt innspill i den videre prosessen med å prioritere det viktigste i faget. Dette vil være verdifullt i det videre arbeidet med kjerneelementene.

Under følger ny skisse for kjerneelementene i norskfaget. Helt nederst på denne siden finner du også pdf-filer med nye skisser til hva kjerneelementene kan være i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, norsk for elever med samisk som 1. språk, norsk for hørselshemmede og norsk tegnspråk. Kryss av i første spørsmål hvilken av skissene kommentarene handler om.

Du kan gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

Andre skisse – kjerneelementer i norsk NOR1-05

Dette er en skisse til hva kjerneelementer kan være. Den viser hvor langt kjerneelementgruppen har kommet i arbeidet med å definere hva som er kjerneelementer i de ulike fagene.

Fagets kjerneelementer er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget, det mest betydningsfulle faglige innholdet elevene skal arbeide med i opplæringen.

Kjerneelementene skal prege innholdet og progresjonen i læreplanene og bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget.

Fagets kjerneelementer består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget.

Alle fag har metoder, tenkemåter, begreper, kunnskapsområder og uttrykksformer som er sentrale, men fordi fagene er ulike, er det viktig at de kommer til uttrykk på fagenes premisser og med forskjellig vektning av de ulike elementene der fagenes egenart krever det. Meld. St. 28 (2015–2016)

Norskfaget er et gjennomgående fag, og kjerneelementene vil fremstå forskjellig på barnetrinnet og i VGS. I dette utkastet har kjerneelementgruppa forsøkt å konkretisere innholdet i kjerneelementene etter 4.trinn, 10.trinn og studieforberedende VG2/VG3. for oversiktens skyld er 4.trinn skilt ut i egen tabell.

4.årstrinn

Kjerneelementer i faget etter 4. trinn

Sentralt innhold i kjerneelementene
(innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)

Tekst i kontekst

Elevene skal oppdage sammenhengen mellom språklyd og bokstav, og lære å lese med sammenheng og forståelse. Elever skal møte tekster som knyttes til egen samtid og livssituasjon, de skal lese og bli lest for skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk og andre språk for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og opplevelser. Arbeid med tekster i klasserommet skal legge til rette for elevinvolvering, motivasjon og engasjement. Elevene skal få kunne bruke seg selv og sin egen stemme og kropp aktivt i leseopplæringen og i møte med tekster i klasserommet.

- den systematiske leseopplæringen
- lytte til tekster
- lese og bli lest for
- estetiske opplevelser
- lese for å lære
- bli lest for og lese for å forstå seg selv og andre
- møte tekster gjennom lek, bevegelse og estetiske læringsprosesser

Kritisk tilnærming til tekst

Elevene skal være aktive deltakere i et utforskende og lekende læringsmiljø. Elevene skal nytte sin naturlig iboende nysgjerrighet til å undre seg over og stille spørsmål ved teksters innhold. Elevene skal lytte til andres og ytre egne tanker med utgangspunkt i skjønnlitteratur, sakprosa og aktuelle medier.

- stille spørsmål til og undre seg over tekster, både skjønnlitteratur og sakprosa
- diskutere, argumentere, reflektere, begrunne og forklare med utgangspunkt i tekster
- skille mellom meninger og fakta
- søke etter informasjon
- uttrykke egne holdninger og meninger

Muntlig kommunikasjon

Elevene skal kunne samtale og uttrykke seg hensiktsmessig i samspill med andre. De skal få bruke seg selv og hele kroppen til å utforske og oppdage det muntlige språkets kommunikative muligheter gjennom lek og estetiske læringsprosesser.

- lytte og samtale
- ta ordet etter tur
- uttrykke egne tanker og følelser
- utforske språket gjennom planlagt og fri lek, estetiske uttrykksformer og planlagte fremføringer
- utvide ordforråd og begrepsforståelse
- leke med språket gjennom rim, regler og ordtak

Skriftlig tekstsaking

Elevene skal i den den grunnleggende skriveopplæringen få ha en nysgjerrig, utprøvende og utforskende tilnærming til skriftspråket. Videre skal de

- sikker bokstavkunnskap
- automatisering av bokstavformer

oppdage skriftens muligheter, og bruke tegninger, bilder og andre uttrykksformer sammen med skrift til å skape tekster.

- skrive for hånd og på tastatur
- utforskende og utprøvende skriving
- kombinere forskjellige uttrykksformer i en tekst
- skriverammer og modelltekster
- dele tanker og ideer i skriveprosessen
- bearbeide tekst ut fra tilbakemeldinger
- utholdenhet i arbeid med tekster

Språket som system og mulighet

Elevene skal leke, utforske og eksperimentere med språkets både muntlig og skriftlig. De skal oppdage de strukturelle, kommunikative og poetiske sidene av språket og kunne bruke språket med ulikt formål og utforske hvilke muligheter språket gir.

- bevissthet om språklyder forholdet mellom språklyd og bokstav
- kunnskap om system og struktur
- begrepsinnlæring
- lekende tilnærming skriftspråkets kommunikative sider
- sansende tilnærming til språk, for eksempel gjennom sang, rollelek, dans, rim og regler
- klasserommets språk og dialekter i et sammenliknende perspektiv

Språksituasjonen i Norge

Elevene skal utvikle kunnskaper om sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og med bakgrunn i dette få en forståelse for andre menneskers språklige situasjon i Norge.

- lytte til og lese tekster på bokmål og nynorsk
- språksituasjonen i Norge i dag.
- klasserommets dialekt- og språkmangfold
- språk og identitet
- se eget talemål og eget språk i lys av andres

1. årstrinn, Vg2 og Vg3

Kjerneelementer i faget etter 10.trinn, Vg2 og Vg3	Sentralt innhold i kjerneelementene etter 10. årstrinn (innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)	Sentralt innhold i kjerneelementene Vg2 og Vg3 (innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)
Tekst i kontekst Elevene skal lese skjønnlitteratur og sakprosa for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og opplevelser. Elevene skal tolke, reflektere, analysere, vurdere og undre seg over tekster fra nåtid og fortid, på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk og andre språk. Teksten knyttes til kulturhistorisk kontekst og elevens egen samtid og livssituasjon.	• lese kortere (dikt, noveller, artikler) og noen lengre tekster (romaner, skuespill, sakprosabøker) fra nåtid og fortid • samtale om forskjellen på tekstens historiske kontekst og elevens egen samtid	• lese kortere (dikt, noveller, artikler) og noen lengre tekster (romaner, skuespill, sakprosabøker) fra nåtid og fortid • sammenligne samtidstekster med tekster fra andre kulturhistoriske perioder • relatere teksten til dens litterære tradisjon • intertekstualitet

Kritisk tilnærming til tekst

Elevene skal kunne reflektere kritisk med utgangspunkt i skjønnlitteratur, sakprosa og aktuelle medier i samtiden. Elevene skal kunne søke etter informasjon, orientere seg i store tekstmengder og vurdere teksters relevans og troverdighet.

- kritisk, selvstendig og variert bruk av digitale og analoge kilder
- oppøve kritisk holdning til hatretorikk, språklig maktutøvelse og manipulasjon
- strategier for søk etter digital informasjon
- kritisk retorisk analyse av hatretorikk, språklig maktutøvelse og manipulasjon
- sitatteknikk og kildehenvisning
- forstå hvordan algoritmer i digitale medier styrer tilgang til informasjon

Muntlig tekstskaping

Elevene skal kunne lytte og uttrykke seg muntlig på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, i monologiske og dialogiske sjangrer og foran et publikum og i digitale medier.

- muntlig presentasjon av fagstoff
- delta i faglige samtaler
- stemmebruk og kroppsspråk
- dramatisering
- muntlig presentasjon av fagstoff med bruk av relevante fagbegreper
- argumenterende og appellerende muntlige sjangrer
- litterært program

Skriftlig tekstskaping

Elevene skal kunne skrive på hovedmål og sidemål i ulike sjangrer og kombinere skrift med bilder og andre uttrykksmåter. De skal kunne gi tilbakemelding på andres tekster og selv kunne ta imot og bearbeide tekst ut fra tilbakemeldinger.

- informative, analyserende og argumenterende tekster
- fortellende og ekspressive tekster
- enkle drøftinger
- skriverammer og modelltekster
- revidere tekst etter tilbakemelding
- litterære og retoriske analyser
- informative, argumenterende og drøftende tekster
- vurdere egne og andres tekster
- oppbygning av korte og lange tekster
- planlegge og revidere tekst etter tilbakemelding

Språket som system og mulighet

Elevene skal uttrykke seg klart og variert muntlig og skriftlig, og kunne leke, utforske og eksperimentere

- setningsstruktur og ordoppbygging
- rettskriving, tegnsetting og tekstbinding
- syntaks og morfologi
- rettskriving, tegnsetting og tekstbinding
- retoriske appellformer og retorisk situasjon

med språklige uttrykk. De skal kunne beskrive de strukturelle, kommunikative og poetiske sidene av språket og kunne bruke språket med ulikt formål og utforske hvilke muligheter språket gir.

- retoriske appellformer
- estetiske sider ved verbalspråk, bilder og andre uttrykksformer

- troper og figurer
- uttrykksformer i ulike medier og samspillet mellom dem

Språksituasjonen i Norge

Elevene skal ha kunnskap om og utforske sider ved dagens språksituasjon i Norge og dens historiske bakgrunn. Elevene skal utvikle kunnskaper om sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og med bakgrunn i dette kunne sette seg inn i andre menneskers språklige situasjon i Norge.

- de offisielle språkene i Norge
- språklig mangfold i elevenes nærområde
- språk og identitet

- minoritetsspråk i Norge
- konsekvenser av fornorsking av den samiske kulturen
- den historiske bakgrunnen for de to målformene
- sosiolingvistikk

Kort utdypende tekst om tverrfaglige tema i faget:

Hvilket innhold/perspektiver fra de tverrfaglige temaene mener kjerneelementgruppa er sentrale i faget?

Demokrati og medborgerskap

Gjennom norskfaget utvikler elevene muntlige og skriftlige retoriske ferdigheter for deltakelse i samfunnsdebatten. De utvikler også kompetanse i kritisk vurdering av tekst, som er viktig å for å holde seg informert og gjøre seg opp egne meninger. Lesing av litteratur gir elevene erfaring med å leve seg inn i og forstå andre menneskers livssituasjon og perspektiver.

Folkehelse og livsmestring

Gjennom arbeid med norskfaget utvikler elevene evnen til å uttrykke seg skriftlig og muntlig. Dette gir grunnlag for å kunne gi uttrykk for egne følelser, erfaringer og meninger, noe som igjen er viktig for psykisk helse og livsmestring. Gjennom arbeid med skjønnlitteratur utvikler elevene evne til empatisk lesing slik at de lettere kan sette seg inn i

andres livssituasjon og kjenne seg igjen i andre menneskers tanker og handlinger slik at de kan gi og oppleve anerkjennelse. Arbeid med språk og språkbruk gir elevene perspektiver knyttet til språklig identitet og det å kunne forstå andre menneskers språklige situasjon og behov.

Bærekraftig utvikling

Gjennom arbeid med norskfagets tekstmangfold vil elevene utvikle evnen til kritisk lesning og kildekritikk. Videre vil deler av tekstmangfoldet, både skjønnlitteraturen og sakprosaen, bidra til økt etisk bevissthet på felter som angår bærekraftig utvikling. I norskfaget lærer elevene å kommunisere med andre, noe som ligger til grunn for det sosiale samspillet mellom mennesker på tvers av land og kulturer. Norskfagets komparative perspektiver på språk og kultur vil også kunne gi viktig innsikt i denne sammenhengen.

Kort utdypende tekst om grunnleggende ferdigheter i faget:

Hvilke sider av de fem grunnleggende ferdighetene er relevante for faget når det gjelder:

å kunne lese i faget

- grunnleggende avkoding og forståelse
- skape mening fra tekster fra nåtid og fortid i et bredt utvalg sjangere.
- finne informasjon og forstå resonnementer og framstillinger i ulike typer tekster på skjerm og papir
- kunne forholde seg kritisk og selvstendig til leste tekster.
- benytte lesestrategier for å få mest mulig ut av lesingen.
- forstå, tolke, reflektere og vurdere tekster i ulike sjangere

å kunne skrive i faget

- grunnleggende skriveopplæring
- uttrykke seg i norskfaglige sjangere på en hensiktsmessig måte.
- skrive teksttyper som er relevante for faget.
- planlegge, utforme og bearbeide tekster som er tilpasset formål og mottaker.
- uttrykke seg med stadig større språklig sikkerhet på både hovedmål og sidemål.

å kunne regne i faget

-lese, tolke og forstå sammensatte tekster som inneholder tall, størrelser, geometriske figurer, grafiske framstillinger, tabeller og/eller statistikk.

muntlig ferdigheter i faget

-lytte, samtale og tale, og tilpasse språket til formål og mottaker.

-mestre ulike muntlige kommunikasjonssituasjoner og kunne planlegge og framføre muntlige presentasjoner av ulik art.

-systematisk arbeid med ulike muntlige sjangere og strategier

-forstå og å bruke det muntlige språket nyansert og presist

digitale ferdigheter i faget

-bruke digitale verktøy, medier og ressurser for å innhente og behandle informasjon, skape og redigere ulike typer tekster og kommunisere med andre.

-vurdere og bruke kilder på en bevisst måte.

-finne, bruke og vurdere og referere til digitale kilder i skriftlige og muntlige tekster

-skape tekster digitalt

-kunne regler for opphavsrett og personvern

Kort utdypende tekst om verdigrunnlaget knyttet til faget:

Hvilket innhold/perspektiver fra verdigrunnlaget mener kjerneelementgruppa er spesielt relevante for faget?

Demokrati, fellesskap og mangfold som realitet og ressurs er de viktigste komponentene i verdigrunnlaget for norskfaget. Å orientere seg kritisk og konstruktivt i en mangfoldig språk- og mediakultur er videre helt sentralt for å utvikle fullverdig medborgerskap. Etnisk, kulturelt og språklig mangfold står i dette faget i et spenningsforhold til kulturarv og tradisjonell kulturell referanseramme, et spenningsforhold som er med på å utvikle faget videre.

Samarbeidsformene i skolen skal preges av likestilling, menneskeverd og toleranse, og en dialogisk tilnærming som tar elevens bidrag, menneskelige sætrekk og faglige ståsted på alvor, i en stadig økende grad av ansvarliggjøring og selvstendighet.

Stikkordsform:

Demokrati

Mangfold

Kritisk tenking og praksis

Medborgerskap

Likestilling

Menneskeverd

Toleranse

Dialog

Ansvarliggjøring

Selvstendighet

Begrunnelser for prioriteringer kjerneelementgruppa har gjort i faget:

Vi har nå forsøkt å gi faget en tydeligere retning. Vi reviderte omtalen av kjerneelementene først og fremst slik: Vi la inn bokmål og nynorsk samt oversettelse fra samisk og andre språk under «tekst i kontekst» og hovedmål og sidemål under «skriftlig tekstproduksjon». I tillegg gjorde vi noen mindre justeringer av «kritisk tilnærming til tekst» for å fokusere mer på vurdering og det skjønnlitterære.

Vi forsøkte å gjøre forskjellen mellom ungdomstrinn og vg2/3 tydeligere enn det er i dagens læreplan. Vi fordelte temaer og la inn en klarere progresjon i de temaene som er felles for de to trinnene. Vi avgrenset antall sjangrer, spesielt innenfor skriving. Vi forsøkte å gjøre Vg2/3 tydeligere studieforberedende, med å fokusere på akademiske sjangrer, kildebruk, sitattekniikk etc.

På 1.-4.trinn har vi forsøkt å løfte frem at barn lærer med hele kroppen, og vi har ønsket å løfte frem mer lekende, estetisk, oppdagende og utforskende innfallsvinkler til begynneropplæringen. Barn må få prøve og feile, og oppdage språkets kommunikative muligheter på en motiverende måte. Vi vil legge til rette for norskfaglige arbeidsmåter som tar opp i seg andre estetiske fag. Vi har måttet endre beskrivelsene av kjerneelementene i forhold til VGS, og vi har laget varianter vi mener kommuniserer bedre på de laveste årstrinnene.

Når det gjelder grunnleggende ferdigheter, har vi tatt utgangspunkt i beskrivelsene som ligger i gjeldende norsklplan.

2. Innspill

Hvilket fag ønsker du å gi innspill til?

I hvilken grad mener du at gruppen har kommet fram til en riktig prioritering i denne skissen?

Kommentar

Vi lurer på om de foreslåtte kjerneelementene er nyttige nok når man skal skape progresjon og variasjon i norskfaget, og bedre sammenheng med andre fag. Det gir mening å plassere noen av skrivehandlingene på ulike trinn, men for å styre innholdet i leseopplæringen vil de tradisjonelle sjangerbetegnelse på en bedre måte skape tydelige og konstruktive skiller mellom trinnene. For eksempel kan man se for seg at elevene på ungdomstrinnet fordyper seg i populærlitteraturens sjangrer (kjærlighetsromaner, science fiction, fantasy, grøsserbøker, vampyrfortellinger, krimlitteratur, historiske populærromaner og biografier), og i tillegg ulike typer brukslitteratur, for eksempel søknader, klagebrev og bruksanvisninger. Sjangerbetegnelser og navn på skrivehandlinger bør utfylle hverandre i læreplanen, ikke eliminere hverandre. For øvrig oppfatter vi at man har forsøkt å plassere enkelte læringsstrategier på bestemte trinn, men vi stiller oss tvilende til at dette er fruktbart, i alle fall når vi er kommet forbi begynneropplæringen.

· Vitenskapsfaget nordisk rommer metoder som bare i mindre grad er synliggjort gjennom kjerneelementene. Når det gjelder litteraturvitenskaplige tilnærminger tror det vil være fornuftig å med ulike tilnærminger til tekst på ulike trinn, for eksempel ved at man leser tekster primært med utgangspunkt i sjangrer og temaer på ungdomstrinnet, mens man på videregående vektlegger forfatterskapslesninger og en mer litteraturhistorisk tilnærming.

· I høringsdokumentet er det gjort forsøk på å sortere innholdet i kjerneelementene mellom ungdomstrinn og videregående skole. Vi mener denne sorteringen er mangelfull. Også elever på ungdomstrinnet kan og bør forholde seg til intertekstualitet, bruke relevante fagbegreper i muntlig presentasjon av fagstoff og vurdere egne og andres tekster.

· Vi roper hurra for at det presiseres at elever på ungdomstrinn og videregående skal lese både korte og lengre tekster fra fortid og nåtid.

· Vi stusser på at kjerneelementene for norskfaget i formen ser ut til å skille seg fra kjerneelementene i andre fag, og det framstår som uklart hvordan forholdet mellom kjerneelementer, hovedområder og grunnleggende ferdigheter skal være i det nye læreplanverket. Foreløpig sitter vi med en smør-på-flesk-følelse og ser ikke umiddelbart nytten av å innføre kjerneelementer i fagene.

Hva mener du er de mest sentrale kjerneelementene i faget med utgangspunkt i denne skissen? Hvis du mener at andre kjerneelementer skal inn - hva mener du da skal tas ut?

Kommentar

Vi mener det er ulogisk å skille mellom «Tekst i kontekst» og «Kritisk tilnærming til tekst», for en kritisk tilnærming til en tekst vil med få unntak innebære å se teksten i kontekst. Overskriften «Tekst» er simpel, likevel er den mer dekkende for det innholdet som er beskrevet i omtalen av de to kjerneelementene. Vi synes for øvrig at den ene formuleringen for sentralt innhold etter 10. trinn virker litt tvangspreget og at den potensielt stenger for økt tverrfaglighet: «samtale om forskjellen på tekstens historiske kontekst og elevens egen samtid». Finnes det en alternativ formulering som åpner for at man sammenlikner med ulike elementer. For eksempel: «sammenlikne teksten med noe som ligger utenfor teksten» (leseren, samfunnet eller andre tekster).

Vi lurer på om et kjerneelement med verdinavnet «Kritisk tenking og etisk bevissthet» vil være mer fruktbart enn «Kritisk tilnærming til tekst». «Kritisk tenking og etisk bevissthet» kan omfatte både tolkningskompetanse, metakognisjon, strategibruk, kildekritikk, nettvett og opphavsrett.

Kjernekomponenten «Språket som mulighet og system» virker velvalgt. Vi håper kjerneelementgruppa og læreplangruppa vil skjele til disposisjonen i de nye standardverkene «Norsk språkhistorie» og «Dansk sprogshistorie» når språkteoretisk innhold skal fordeles på ulike trinn. For å sikre god emnefordeling mellom trinnene kan for eksempel «skrift» og «språkbruk i ulike sjangrer» legges til ungdomstrinnet, mens stilstudier av norske forfattere kan legges til videregående. Det er for øvrig svært positivt at ordoppbygging er foreslått som eget tema i grunnskolen, siden grammatisk oppmerksomhet, begrepslæring og arbeid med ordforrådet er helt sentralt for elevenes leseforståelse.

Kjernekomponenten «Språksituasjonen i Norge» virker i navnet for begrensende, så vi foreslår denne benevningen erstattet med en kapitelloverskrift fra stortingsmeldingen Mål og mening, nemlig «Det norske og nordiske språklandskapet». En slik overskrift vil skape bedre balanse mellom samisk, minoritetsspråk, svensk og dansk enn det som finnes i utkastet. Språkforståelsen blant unge i Norden er synkende, og det må fortsatt være et mål at nordmenn, svensker og dansker kan kommunisere med hverandre uten å måtte ty til engelsk. For øvrig er det flott at både bokmål og nynorsk er nevnt i omtalen av kjerneelementene. Kjerneelementet «Det norske og nordiske språklandskapet» bør også omfatte norsk i samspill med andre språk. Norskfaget fortjener å ses i en større sammenheng.

Kjernekomponentene «Muntlig tekstsaking» og «Skriftlig tekstsaking» samsvarer godt med to av hovedområdene i dagens planverk, men skal kjernekomponentene være noe annet enn hovedområder, kan det være mer logisk å slå de to båsene sammen til én, «Tekstsaking», slik danskene har gjort. Et slikt grep kan være med på å understreke at muntlig og skriftlig tekstsaking har svært mye til felles og i klasserommet vil være aktiviteter som avløser hverandre.

Synes du skissen ivaretar de tverrfaglige temaene - bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring - på en relevant måte for faget?

Kommentar

Begrunnelsene for de to tverrgående temaene, «Demokrati og medborgerskap» og «Folkehelse og livsmestring» oppfatter vi som svært gode! Dette er temaer som trenger fokus og som kan gjøre arbeidet med norskfaget (om mulig) enda mer spennende.

Beskrivelsen av det tverrgående temaet «Bærekraftig utvikling» framstår som tynn og uklar. Norskfaget bør kunne bidra til det tverrfaglige temaet gjennom tekstvalg som støtter opp om elevenes dybdeforståelse. Formuleringen bør være tydeligere på hva dette egentlig handler om. Veiledningsmateriell kan også bidra til forståelse av hvordan dette temaet skal forstås i norskfaget. Estlands læreplaner for morsmålet er et godt eksempel på hvordan temaet bærekraftig utvikling er konkretisert i form av ulike undertemaer gjennom skoleløpet.

Det skal bli tydeligere hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene, lese, skrive, regne, muntlig og digitale ferdigheter, som er relevante i faget. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Kommentar

Det eneste strekpunktet som er nevnt under regning som grunnleggende ferdighet i norskfaget, beskriver de facto lesing som grunnleggende ferdighet i matematikkfaget. Vi foreslår å fjerne regning som grunnleggende ferdighet i norskfaget, både fordi regning i norskfaget oppleves som lite relevant, og fordi norskfaget allerede har et hovedansvar for flere av de andre grunnleggende ferdighetene. Er symmetri en absolutt nødvendighet for læreplanverket som helhet?

Både Ludvigsen-utvalget og stortingsmeldingen etterlyser at læringsstrategier og metakognisjon skal blir løftet fram i læreplanfornyelsen. Derfor mener vi det er altfor svakt når beskrivelsen av å kunne lese i norskfaget bare innebærer at elevene skal kunne benytte lesestrategier, ikke beskrive dem og vurdere sin egen bruk. God skriveopplæring er god opplæring i bruk av skrivestrategier, og da bør elevene etter ungdomstrinnet kunne beskrive mulige skrivestrategier på ulike stadier av tekstskeppingsprosessen.

Ny overordnet del beskriver verdigrunnlaget for skolen, og skal integreres tydeligere i fag. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Kommentar

Det aner oss at verdien «menneskeverd» er forsøkt ivare tatt gjennom punktet om hatretorikk. Vi synes oppmerksomhet omkring dette fenomenet på alle måter hører hjemme i norskfaget på ungdomstrinnet og er glade for at regjeringens strategi mot hatefulle ytringer følges opp i læreplanarbeidet. Vi lurte likevel på om det sammensatte ordet "hatretorikk" vekker for mange negative følelser hos norsklærere, og at "hatretorikk" bør erstattes med det langt mer brukte uttrykket "hatefulle ytringer".

Vi mener at verdien «identitet og kulturelt mangfold» fra overordnet del bare til en viss grad er ivare tatt. Vi reagerer negativt på at den nordiske identiteten er nedtonet, og vi ser på arbeidet med å forstå svensk og dansk som er kjærkommen anledning til å arbeide mer bevisst med lese- og lyttestrategier også på videregående. Vi foreslår å bruke verdien «Identitet og kulturelt mangfold» som et eget kjerneelement, og vi tror at et slikt kjerneelement vil kunne gjøre det lettere å sortere sentralt innhold i faget, tekster fra ulike språkområder og fra ulike tider, til ulike trinn. Opplæringslovens § 1-1 sier: «Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapet til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.» Nettopp vår felles internasjonale kulturtradisjon er i skissen blitt for utydelig.

Verdien «skaperglede, engasjement og utforskertrang» er godt synlig gjennom fortellende og ekspressive tekster på ungdomstrinnet. Begrepet «kreativ tekst» har vært utfordrende. Vi reagerer likevel negativt på at skapergleden synes å være så sterkt nedtonet på videregående trinn, ved at skrivingen begrenses til litterære og retoriske analyser, og til informerende, argumenterende og drøftende tekster. Selv om kjerneelementteksten i sin nåværende form ikke er direkte til hinder for et innovativt norskfag, er det samlet sett for lite i skissen som inviterer til utforskning av nye medier og produksjon av teksttyper som kortfilm, opplysningsfilm, dokumentarfilm, reklamefilm, hørespill, podkast, digitale fortellinger og reportasjer. Vi ser på det som negativt at også kjernekomponentene i grunnskolefaget kunst og håndverk ser ut til å dreie elevenes skolehverdag bort fra moderne medieproduksjon. At norskfaget har en skriftlig eksamensordning med sterke begrensninger på bruken av hjelpemidler og ulike arbeidsformer, må ikke få legge for sterke føringer på utformingen av fagplanen.

Synes du skissene til kjerneelementer i de ulike fagene legger til rette for å inkludere samisk innhold, det vil si kunnskap om den samiske folkegruppa og om samisk språk, kultur og samfunnsliv?

Kommentar

I skissen legges det tydelig til rette for samisk innhold på videregående trinn. Forslaget vårt om verdien «Identitet og kulturelt mangfold» som eget hovedområde vil kanskje kunne åpne for samisk innhold i enda større grad, også på andre trinn. Vi er for øvrig usikre på om det samiske innholdet bør spres på mange trinn: Ønsker man dybdelæring og mer fokus på det samiske, bør innholdet samles på få trinn.